

in Utrecht

Maart 2014 | Factsheet

PEILING 2 | Sociale relaties en betrokkenheid

De gemeente Utrecht wil graag dat alle inwoners meetellen en meedoen. Dit wordt ook wel de participatiesamenleving¹ genoemd, waarin uitgegaan wordt van de eigen kracht van burgers. Deze wens is er voor alle Utrechters, ook voor mensen uit de OGGZ doelgroep. Mensen die vallen onder de OGGZ doelgroep kunnen kampen met psychische problemen, schulden, verslaving en zijn vaak dak- of thuisloos geweest.²

Het panel Meetellen in Utrecht is opgericht voor de OGGZ doelgroep en telt 225 leden. Zij geven hun stem door vragenlijsten in te vullen en deel te nemen aan groepsgesprekken. Op deze manier denken zij mee over ondersteuning en mogelijkheden. Het panel vormt een brug tussen de doelgroep en de gemeente, met als belangrijkste functie het gesprek tussen hen op gang brengen.

In deze factsheet staan de resultaten van de tweede peiling. Centraal staan de wensen en mogelijkheden van panelleden rondom sociale steun en betrokkenheid bij de samenleving en buurt. De belangrijkste resultaten zijn:

- De overgrote meerderheid van de panelleden krijgt en geeft steun (82%).
- De helft van de panelleden zou een groter, meer divers en kwalitatief beter sociaal netwerk willen hebben.
- Panelleden nemen vaak deel aan activiteiten die voor hen georganiseerd worden en doen vooral daar sociale contacten op.

- Het netwerk van panelleden bestaat voornamelijk uit hulpverleners en mensen uit de OGGZ doelgroep. Het aangaan van sociale contacten buiten dit netwerk blijkt lastig te zijn.
- Het merendeel van de panelleden zegt dat zij iets voor hun burens willen betekenen, maar doen nu zelden of nooit iets met of voor buurtgenoten. Volgens de panelleden zou de gemeente dit contact kunnen stimuleren door duidelijker zichtbaar te maken wat buurtgenoten voor elkaar willen en kunnen betekenen.
- Bijna een derde van de panelleden heeft zich het afgelopen jaar achtergesteld, beoordeeld of gediscrimineerd gevoeld.

Samenstelling van het panel

In februari 2014 telt het panel 225 actieve panelleden. Hiervan hebben 126 panelleden de tweede vragenlijst ingevuld. De resultaten in deze factsheet zijn gebaseerd op hun antwoorden.

Van de panelleden is 54% man en is 46% vrouw. Het merendeel van de panelleden is nooit gehuwd geweest en woont alleen. De panelleden wonen verspreid over de stad Utrecht, bijvoorbeeld in Zuidwest (18%), Overvecht (17%) en Zuid (14%).

De meeste panelleden hebben een vaste woonruimte of verblijfplaats. Ook zijn er panelleden die de afgelopen drie maanden op straat (5%) of in de nachtopvang hebben geslapen (10%).

Mensen uit de doelgroep spelen zelf een grote rol bij dit onderzoek. Zo zijn zij deel van het 'Meetellen team' als panelmedewerker. Meer weten of zelf panelmedewerker worden? Kijk op onze website: www.meetelleninutrecht.nl

Hoe ziet het sociale netwerk eruit?

Ongeveer de helft van de panelleden vindt hun sociale netwerk groot en is tevreden over de inhoud van hun contacten. De andere panelleden vinden hun netwerk te klein of beperkt, 'wel oké' of goed genoeg voor de situatie waarin zij zich bevinden. Panelleden die niet tevreden zijn vinden hun netwerk oppervlakkig, ongelijkwaardig, ervaren te weinig contact of geen wederkerigheid.

'Ik heb op dit moment één goed contact met wederzijds vertrouwen. De andere contacten zijn onregelmatig.'

Panelleden hebben minstens één keer per week contact met mensen uit de doelgroep (66%) en met vrienden of goede kennissen (62%). De meeste panelleden ontmoeten anderen door naar activiteiten voor mensen uit de doelgroep (36%) of in de buurt (37%) te gaan. Volgens hen dragen deze vormen van ondersteuning ook het meest bij aan hun sociale contacten en activiteiten buitenshuis.

'Ik zie wel veel verschillende mensen, als ik naar inloopactiviteiten ga. Maar daarbuiten ken ik vrijwel niemand om bijvoorbeeld eens op te bellen of bij elkaar over de vloer te komen.'

Ruim driekwart van de panelleden (78%) zegt een goede vriend of vriendin te hebben.

Betrokkenheid bij de buurt

Het merendeel van de panelleden zegt dat zij zelden tot nooit iets samen doen met buurtgenoten (63%) of voor buurtgenoten (45%). Ook geeft 45% aan niet bekend te zijn met het aanbod van activiteiten in de buurt.

Wel geeft 35% aan dat zij vaker buurtactiviteiten zouden willen doen. In grafiek 1 is te zien dat panelleden minder positief zijn over hun buurtgenoten in vergelijking met het Utrechtse gemiddelde.

Ook is er een groep panelleden (41%) die het afgelopen jaar wel eens meedeed met activiteiten in de buurt. Activiteiten die zij kunnen aanraden zijn de buurtbarbecue, buurtdag, sportactiviteiten en initiatieven voor de doelgroep zoals Zinnenprikkels en activiteiten bij De Stadsbrug of De Boog.

Panelleden zouden wel iets willen betekenen voor mensen uit de buurt. Naast praktische ondersteuning en eens een praatje maken willen zij ook een 'goede buur' zijn.

'Helpen met informatie zoeken, kinderen helpen met hun huiswerk, voorlezen aan kleine kinderen of ouderen, extra hapje koken, bloembak(ken) onderhouden.'

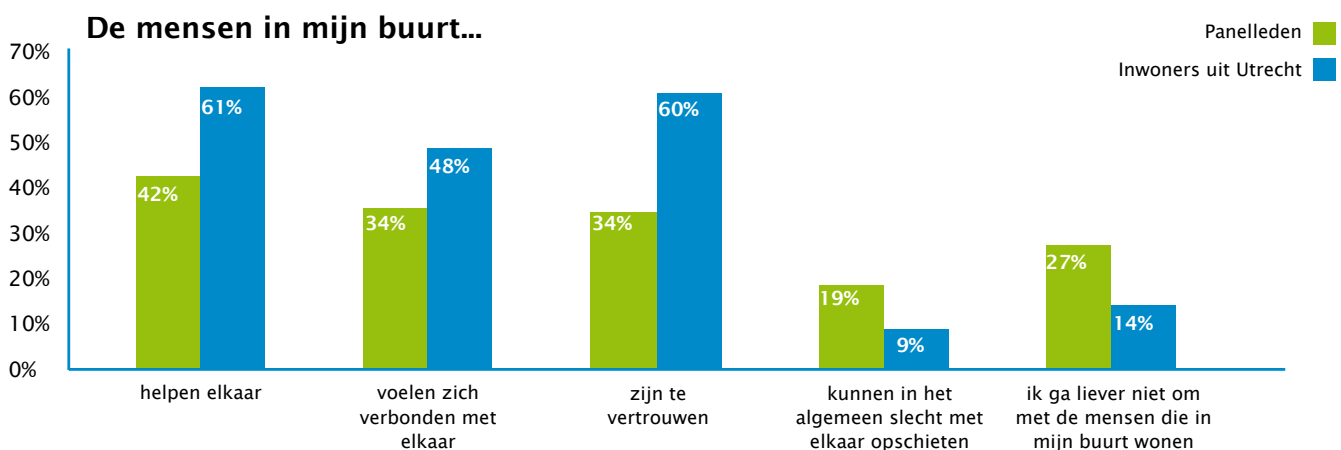
Steun krijgen en geven

82% van de panelleden zegt bij iemand terecht te kunnen met problemen. Het meeste worden problemen gedeeld met hulpverleners (63%), vrienden of goede kennissen (58%), familie (42%) en mensen met een vergelijkbare achtergrond (31%).

Van de panelleden heeft 82% het gevoel dat zij iemand anders tot steun zijn. Zij denken voornamelijk aan vrienden of goede kennissen (54%), mensen met een vergelijkbare achtergrond (46%) en familie (36%).

Panelleden zeggen steun te (kunnen) geven door een luisterend oor te bieden of advies. Een kwart geeft aan ook praktische steun te (kunnen) geven, zoals: eten koken, helpen met boodschappen of in de tuin werken.

Grafiek 1: Stellingen over ervaringen met buurtgenoten, percentages van panelleden en het Utrechtse gemiddelde

Wensen rond sociale contacten

Bijna de helft van de panelleden (45%) heeft wensen op het gebied van sociale contacten. Zo wil 29% graag nieuwe mensen ontmoeten en 21% wil graag vaker contact met de mensen die zij kennen.

Panelleden hebben verschillende ideeën over wat zij zelf kunnen doen om mensen te ontmoeten. Zo kunnen zij activiteiten ondernemen of erop uit gaan. Ook hebben zij ideeën over hoe zij hun eigen gedrag kunnen veranderen. Zoals mensen aanspreken, initiatief nemen, een open houding hebben en vertrouwen hebben in anderen.

'Meer omgaan met andere mensen in plaats van alleen maar altijd dezelfde.'

Naast dat panelleden graag nieuwe mensen willen ontmoeten zijn er ook panelleden die het contact met één of meer mensen willen verbreken (20%). Meer dan de helft van hen vindt dit lastig om te doen.

'Ik wil niemand kwetsen, ik ben zelf al vaak genoeg gekwetst.'

Bijna twee derde (64%) van de panelleden wenst meer of andere hulp bij het leggen en onderhouden van sociale contacten.

Gelijke behandeling

Van de panelleden heeft meer dan de helft het gevoel niet bij de maatschappij te horen. Bijna een derde van de panelleden voelde zich in het afgelopen jaar achtergesteld, beoordeeld of gediscrimineerd. Van hen had 35% regelmatig dit gevoel en 35% (zeer) vaak.

Ongeveer een derde van de panelleden heeft er het afgelopen jaar van afgezien om een vriendschappelijke relatie (30%) of liefdesrelatie (35%) aan te gaan vanwege hoe anderen op hen zouden kunnen reageren. Er zijn ook panelleden die zich gehinderd voelen om een opleiding te volgen of om te solliciteren naar werk (beide 23%).

Eenzaam ondanks een sociaal netwerk

Uit de eerste peiling is gebleken dat 78% van de panelleden zich eenzaam voelt.³ Dit was één van de redenen om in de tweede peiling panelleden vragen te stellen over hun sociale netwerk. Het is opmerkelijk dat enerzijds veel panelleden eenzaam zijn en

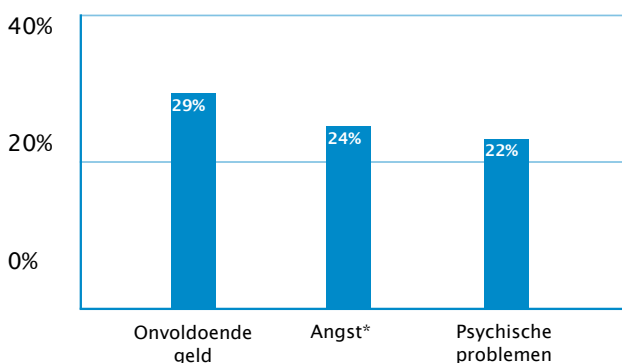
anderzijds uit peiling 2 blijkt dat de helft van de panelleden tevreden is over zijn of haar sociale netwerk. Uit peiling 2 komt ook naar voren dat veel panelleden wensen hebben op het gebied van sociale contacten. Zij willen een groter en meer divers netwerk en meer frequent contact.

Aan panelmedewerkers is gevraagd: hoe kan het dat panelleden eenzaam zijn maar wel een sociaal netwerk hebben? Zij antwoordden daarop dat het netwerk van panelleden voornamelijk bestaat uit hulpverleners en mensen uit de OGGZ doelgroep. Dit blijkt ook uit de resultaten van de tweede peiling. 91% van de panelleden heeft het afgelopen jaar contact gehad met één of meerdere hulpverleners en 37% van de panelleden beschouwt zijn of haar hulpverlener als een goede vriend of vriendin. Panelleden hebben minstens één keer per week contact met mensen uit de doelgroep (66%) en gaan vaak naar activiteiten die speciaal voor de doelgroep zijn.

Panelmedewerkers geven als reactie op deze resultaten dat vanuit de gemeente onderschat wordt hoe moeilijk het is voor de doelgroep om nieuwe contacten te leggen en iets te betekenen voor buurtgenoten. Het is lastig om los te komen uit de 'OGGZ wereld' van lotgenoten en hulpverleners, onder andere vanwege de belemmeringen die panelleden ervaren (zie grafiek 2). Volgens de panelmedewerkers wordt er anders op hen gereageerd. Dit blijkt ook uit een groepsgesprek met panelleden over sociale contacten in de buurt.⁴

Grafiek 2: Belemmeringen die panelleden ervaren bij het aangaan en onderhouden van sociale contacten

* Bijvoorbeeld over hoe andere mensen over mij denken

'Ik heb niet echt de behoefte om mensen uit mijn buurt te ontmoeten. Want als ze wat van je weten, bijvoorbeeld mijn drugsverleden, ik moet nog maar zien of ze daar positief op reageren. Ik denk dat negen van de tien keer toch weer een stempel op mijn voorhoofd wordt gedrukt.'

Panelleden vertelden in het groepsgesprek dat het aangaan van contacten vooral vraagt dat je het vertrouwen terugwint in jezelf en in anderen. Dit begint bij jezelf, met name bij jouw persoonlijke ontwikkeling en houding ten opzichte van anderen. Volgens panelleden zou de gemeente het contact tussen buurtgenoten kunnen bevorderen. Dit kan door zichtbaar te maken waar bewoners iets voor elkaar kunnen betekenen en door buurtgenoten te stimuleren dat zij dit gaan doen.

Eigen kracht! Wat hebben panelleden te bieden?

- 'Ik geef goede raad, maak het gezellig als ze komen eten en ben betrokken bij de opvoeding van de kinderen van vrienden.'
- 'Ik zou graag de mensen in mijn complex bij elkaar willen brengen voor koffie drinken, eten of andere activiteiten.'
- 'Ik kan goed luisteren en stel vragen die ertoe doen. (...) Ik heb een zachte humor die nooit ten koste van anderen gaat. Mensen voelen zich snel veilig bij mij.'
- 'Contactlegging, dat mensen uit de buurt meer ideeën hebben wie de bewoners van het hostel zijn.'
- 'Ik organiseer sinds een paar maanden een wandelclub vanuit mijn eigen wijk voor iedereen in Utrecht.'

^{1 2 3 4} De gebruikte bronnen in deze factsheet staan op onze website: www.meetelleninutrecht.nl.

Ook als u vragen hebt of opmerkingen kunt u via de website contact met ons opnemen.

Colofon

Onderzoeksteam/auteurs:

Carina Ballering, Fleur van Heeswijk & Harry Michon

Vormgeving: Atelier Oost

Deze uitgave is te downloaden via:
www.meetelleninutrecht.nl

Volksgesondheid Utrecht

Kaatstraat 1
Postbus 2423
3500 GK Utrecht
T: 030-2863322
E: contact@meetelleninutrecht.nl

Met dank aan:

De panelleden, de panelmedewerkers (Annette, Bert, Christiaan, Kimberley, Marcel & Sandra), de adviesgroep beleid en praktijk & Addi van Bergen.

©2014, Gemeente Utrecht, Utrecht
Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding.

In het panel 'Meetellen in Utrecht' werken samen:

Gemeente Utrecht

(tevens opdrachtgever)

